

Stav kůrovcové kalamity v Kraji Vysočina, Krizový plán strategie pro řešení kalamitní situace

pro: jednání bezpečnostní rady kraje č. 2/2019 dne 22. 5. 2019

zpracoval: E. Horná, J. Bartoš

předkládá: Z. Kadlec

počet stran: 3

počet příloh: 0

Popis problému:

Kůrovcová kalamita postihla postupně v různé míře kromě České republiky i její okolní státy – např. Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko a Slovinsko. Její průběh a intenzita je závislá na mnoha faktorech. K nejvýznamnějším patří vývoj počasí, resp. jeho klíčových charakteristik – teplota a srážky, dále stávající dřevinná skladba a věkové rozložení lesních porostů. V neposlední řadě je třeba uvést schopnost všech souvisejících sektorů pružně zareagovat na problémy na úseku ochrany lesa, resp. gradaci kůrovců.

V České republice se kůrovcová kalamita začala nejdříve projevovat na Severní Moravě. Postupně zachvátila všechny moravské kraje. V současné době jsou, kromě dříve uvedených, kůrovcovou kalamitou postiženy další kraje Čech, jako např. Jihočeský kraj, Plzeňský kraj a další.

Počátek kůrovcové kalamity v Kraji Vysočina lze hledat v druhé polovině roku 2015, a to po extrémně teplém a suchém létu. Kraj Vysočina situaci od podzimu 2015 potřebným způsobem mapoval a činil dle aktuálního stavu v oblasti adekvátní kroky.

Podle průběhu počasí bude kůrovcová kalamita trvat několik roků. Odhad vytěžené smrkové kůrovcové hmoty v ČR byl pro rok 2018 - 12 mil. m³, v Kraji Vysočina v téže roce cca 4 mil. m³. Rozsah kalamity lze pro rok 2019 velice těžko odhadnout, bude závislý na průběhu počasí roku 2019 a přístupu vlastníků ke zpracování kůrovcem napadených stromů.

Celkový počet vlastníků lesů v Kraji Vysočina je cca 48 000 na výměře lesů cca 202 000 ha. Kraj Vysočina je výjimečný oproti jiným krajům v tom, že ve vlastnictví státu je zde necelých 40% a lesů v soukromých rukou více než 60%. Průměrně za Českou republiku je poměr mezi těmito druhy vlastnictví opačný. Držba lesů je zde tedy ve srovnání s ostatními kraji výrazně více v nestátních rukou, s tím souvisí i nebyvale velké množství drobných vlastníků lesní půdy (cca 33 000 vlastníků lesa do 1ha).

Problematika řešení kůrovcové kalamity vyžaduje systémové řešení týkající se celé ČR. Byla přijata opatření, která zasahují do oblasti legislativy, dotační politiky či např. prostřednictvím vydání konkrétních správních aktů a zvýšením osvětové a informační činnosti. Na úseku legislativních změn došlo např. k přijetí novely zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, její další úprava je v projednávání. Mezi novelizované navazující právní předpisy patří např. vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce. Na situaci v lesích reagovala změna dotační politiky státu prostřednictvím úpravy nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti. Kromě zvýšení sazeb u vybraných podporovaných činností v lesích byl nově zařazen dotační titul I: finanční příspěvky na ochranu lesa. Nově je tedy podporována včasná a účinná asanace vytěženého jehličnatého dříví jeho zakrytím sítí napuštěnou přípravkem proti lýkožroutům, postřikem přípravkem proti lýkožroutům s přimíchaným barvivem, jeho odkorněním, nebo odstranění jehličnatých dřevin z lesního porostu do 40 let věku poškozených lýkožrouty nebo václavkou smrkovou za

podmínky seštěpkování vytěženého dřeva a ponechání části štěpky rovnoměrně rozmístěné na ploše odstraněného lesního porostu. Opatřením obecné povahy z počátku dubna letošního roku Ministerstvo zemědělství rozhodlo o opatřeních odchylných od ustanovení lesního zákona, kdy např. v lesích na území České republiky, s výjimkou lesů na území národních parků a jejich ochranných pásem, se stanoví, že na kůrovcové souše se až do 31. prosince 2022 nevztahuje povinnost vlastníka lesa přednostně zpracovat těžbu nahodilou; povinnost vlastníka lesa aktivně vyhledávat kůrovcové stromy, provádět jejich včasnou těžbu a účinnou asanaci zůstává zachována. Zároveň bylo tímto opatřením vymezeno území ČR (tzv. hnědá zóna – seznam příslušných katastrálních území je přílohou předmětného opatření obecné povahy), kde došlo při hospodaření v lesích k dalším úpravám odchylným od zákona o lesích. Cílem těchto opatření je zmírnění povinností vlastníků lesa s cílem ulehčit jim v jejich nelehké situaci.

Kraj Vysočina je od samého počátku kalamity hodnocen Ministerstvem zemědělství jako jeden z neaktivnějších z krajů v ČR. Důkazem toho je nejen rozsah výkonu přenesené působnosti na úseku státní správy lesů obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a kraje, ale zejména celá řada jednání vedených se zástupci ministerstva zemědělství, vládou či Parlamentem ČR. I prostřednictvím kalamitního štábu, který Kraj Vysočina společně s Lesy České republiky s.p. svolává, jsou se zástupci ministerstva zemědělství řešeny aktuální problémy. Další jednání kalamitního štábu proběhne 27. 5. 2019, tentokrát zaměřené na problematiku dopravy dříví po železnici.

Návrh řešení, zdůvodnění:

Kraj Vysočina bude nadále sledovat situaci v oblasti ochrany lesa související s kůrovcovou kalamitou. V rámci metodické činnosti k výkonu přenesené působnosti uspořádá v roce 2019 dvě porady státní správy lesů Kraje Vysočina, kde bude kladen důraz na problematiku ochrany lesa – kůrovcovou kalamitu. Se stejným zaměřením bude zařazen bod na poradě s tajemníky příslušných městských úřadů. Tímto je, mimo jiné, vytvářen informační servis pro tajemníky nezbytný pro rozhodování na úrovni městských úřadů. Z předchozích jednání se zástupci ministerstva zemědělství vyplynula celá řada aktivit, které budou dále řešeny v letošním roce. Mezi nejpodstatnější patří ukotvení dotační politiky kraje tak, aby navazovala na dotační politiku státu a společně s ní vytvářela ucelený komplex podpory těch činností, které jsou v současné složité době pro lesní hospodáře klíčové. Věcně správně natavený dotační program kraje Hospodaření v lesích 2019, za synergického působení proškolení celé řady vlastníků a odborných lesních hospodářů, s sebou přinesl velký zájem o něj.

Pozice kraje i krajského úřadu je i nadále v osvětové činnosti, stejně jako zajištění služby vlastníků lesa např. organizací rekognoskačních letů zaměřených na zjišťování detailního stavu lesa. I nadále je a bude probíhat komunikace se zástupci Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů ČR, kteří zaštitují významnou část vlastníků lesa na Vysočině.

Kraj Vysočina vnímá problematiku kůrovcové kalamity, která přímo souvisí se suchem, jako zcela zásadní pro udržení rovnováhy v krajině a všestranně hledá řešení k zmírnění jejich důsledků. Důkazem toho je, mimo jiné, připravenost kraje finančně podpořit oprávněné žadatele o dotaci z Fondu Vysočina a jeho programu Hospodaření v lesích 2019, případně i jiným způsobem.

Rozsah kůrovcové kalamity v ČR má nadregionální charakter a tedy úroveň, ze které je třeba ji řešit, je především na straně ministerstva a vlády jako celku. Kraj Vysočina je připraven zapojit se adekvátním způsobem na řešení stávající situace v lesích. Cílem je zpomalení kalamity v lesích a co nejrychlejší obnovení lesa se všemi jeho funkcemi, s důrazem na funkce mimoprodukční. Cesta k tomu vede přes přijetí adekvátních opatření a dále podporu zakládání stabilních, druhově pestrých lesů zohledňujících pozorovanou klimatickou změnu.

Stanoviska:

Stanoviska nebyla vyžádána.

Návrh usnesení:

bezpečnostní rada kraje

bere na vědomí

informaci o Stavu kůrovcové kalamity v Kraji Vysočina, Krizovém plánu strategie pro řešení kalamitní situace dle materiálu BRK-02-2019-03P.

odpovědnost: členové bezpečnostní rady kraje

termín: 22. 5. 2019

